

Preliminär utgåva

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 4 oktober 2018 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Gränser, asyl och invandring – Förordning (EU) nr 604/2013 – Artikel 3 – Avgörande av vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare har lämnat in i någon medlemsstat – Prövning av en ansökan om internationellt skydd utan att det uttryckligen har fastställts vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen – Direktiv 2011/95/EU – Artiklarna 9 och 10 – Skälen till förföljelse grundar sig på religion – Bevis – Iransk lagstiftning om apostasi – Direktiv 2013/32/EU – Artikel 46.3 – Effektivt rättsmedel”

I mål C-56/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) genom beslut av den 23 januari 2017, som inkom till domstolen den 3 februari 2017, i målet

Bahtiyar Fahti

mot

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešić (referent) samt domarna A. Rosas, C. Toader, A. Prechal och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Ungerns regering, genom M.Z. Fehér, G. Koós och E. Tóth, samtliga i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom S. Brandon, i egenskap av ombud, biträdd av M. Gray, barrister,
- Europeiska kommissionen, genom M. Condou-Durande och I. Zaloguin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 25 juli 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.2 och 4.5 b, artikel 9.1 och 9.2, och artikel 10.1 och 10.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för

innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9) artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (EUT L 180, 2013, s. 31) (nedan kallad Dublin III-förordningen) och av artikel 46.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 60).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Bahtiyar Fathi och predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (direktören vid den statliga flyktingmyndigheten, Bulgarien) (nedan kallad DAB) angående myndighetens avslag på Bahtiyar Fathis ansökan om internationellt skydd.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Genèvekonventionen

3 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning undertecknades den 28 juli 1951 i Genève (*Förenta nationernas fördragssamling*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)) och trädde i kraft den 22 april 1954. Den har kompletterats och ändrats genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967, vilket i sin tur trädde i kraft den 4 oktober 1967 (nedan kallad Genèvekonventionen).

4 Enligt artikel 1 A punkt 2 första stycket i Genèvekonventionen ska begreppet ”flykting” tillämpas på den som ”i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att begagna sig av sagda lands skydd, eller den som, utan att vara medborgare i något land, till följd av händelser som förut sagts befinner sig utanför det land, vari han tidigare haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att återvända dit”.

Europakonventionen

5 I artikel 15 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), föreskrivs följande under rubriken ”Avvikelse från konventionsförpliktelse vid nödläge”:

”1. Under krig eller i annat allmänt nödläge som hotar nationens existens får en hög fördragsslutande part vidta åtgärder som innebär avvikelser från dess skyldigheter enligt denna konvention i den utsträckning som det är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till situationens krav, under förutsättning att dessa åtgärder inte strider mot landets övriga förpliktelser enligt den internationella rätten.

2. Inga inskränkningar får med stöd av denna bestämmelse göras i artikel 2 [’Rätt till liv’], utom i fråga om dödsfall till följd av lagliga krigshandlingar, eller i artiklarna 3 [’Förbud mot tortyr’], 4 (punkt 1) [’Förbud mot slaveri och tvångsarbete’] och 7 [’Inget straff utan lag’].

...”

Unionsrätt

Direktiv 2011/95

6 Genom direktiv 2011/95 upphävdes, med verkan från den 21 december 2013, rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12).

7 Skäl 16 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. ...”

8 I artikel 2 i detta direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

h) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

...”

9 I artikel 4 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(-länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:

a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.

b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.

c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

...

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.

b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.

c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.

d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.

e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.”

10 Artikel 9.1 och 9.2 i samma direktiv har följande lydelse:

”1. För att betraktas som förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen krävs att handlingarna i fråga

a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i [Europakonventionen], eller

b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i led a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bl.a. ta sig uttryck i

...

b) rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,

c) åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,

...”

11 Artikel 10 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:

...

b) Begreppet religion ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.

...

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.”

Direktiv 2013/32

12 I skälen 12, 53 och 54 i direktiv 2013/32 anges följande:

”(12) Huvudsyftet med detta direktiv är att ytterligare utveckla miniminormerna för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylförfarande i unionen.

...

(53) Förfaranden mellan medlemsstater i enlighet med [Dublin III -förordningen] ... behandlas inte i detta direktiv.

(54) Detta direktiv bör vara tillämpligt på sökande som omfattas av [Dublin III -förordningen] utöver, och utan att det påverkar, bestämmelserna i den förordningen.”

13 I artikel 2 i detta direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

b) *ansökan om internationellt skydd eller ansökan*: en ansökan om skydd som lämnas in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför tillämpningsområdet för direktiv 2011/95 ... och som kan omfattas av en separat ansökan.

...”

14 I artikel 31.8 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna får även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II ska påskyndas och/eller genomföras vid gränsen eller i transitzoner i enlighet med artikel 43 om

...

e) sökanden har lämnat uppenbart inkonsekventa och motsägelsefulla, klart falska eller uppenbart osannolika uppgifter som motsäger tillräckligt kontrollerad information om ursprungslandet på ett sätt som gör att hans eller hennes påstående om rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd enligt direktiv 2011/95 ... uppenbart är föga övertygande, ...

...”

15 I artikel 32.2 i samma direktiv föreskrivs följande:

”Vid ogrundade ansökningar, där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 31.8 är tillämplig, får medlemsstaterna även anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning.”

16 Artikel 46.1 och 46.3 i direktiv 2013/32 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande:

a) Ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, inbegripet ett beslut

i) att anse en ansökan ogrundad med avseende på flyktingstatus och/eller subsidiärt skydd,

ii) att en ansökan inte kan tas upp till prövning enligt artikel 33.2,

iii) som fattas vid gränsen eller i en medlemsstats transitzoner enligt artikel 43.1,

iv) att inte pröva en ansökan enligt artikel 39.

b) En vägran att ta upp prövningen av en asylansökan på nytt efter det att den har avbrutits i enlighet med artiklarna 27 och 28.

c) Ett beslut att återkalla internationellt skydd enligt artikel 45.

...

3. I syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95..., åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans.”

Dublin III-förordningen

17 Skälen 4, 5 och 19 i Dublin III-förordningen har följande lydelse:

”(4) I slutsatserna från [Europeiska rådets särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999] förklarades också [att det gemensamma europeiska asylsystemet] på kort sikt bör omfatta ett tydligt och praktiskt genomförbart sätt att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan.

(5) En sådan metod bör bygga på objektiva kriterier, som är rättvisa för både medlemsstaterna och de berörda personerna. Den bör särskilt göra det möjligt att snabbt fastställa ansvarig medlemsstat, för att garantera faktisk tillgång till förfarandena för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att behandla ansökningar om internationellt skydd snabbt.

...

(19) För att garantera ett effektivt skydd av den berörda individens rättigheter är det viktigt att fastställa rättssäkerhetsgarantier och rätten till ett effektivt rättsmedel i samband med beslut om överföring till den ansvariga medlemsstaten, särskilt i enlighet med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. För att säkerställa respekten för internationell rätt bör ett effektivt rättsmedel för sådana beslut omfatta prövning såväl av tillämpningen av denna förordning som av den rättsliga och faktiska situationen i den medlemsstat till vilken den sökande överförs.”

18 Artikel 1 i denna förordning har följande lydelse:

”I denna förordning fastställs kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som lämnats in i en av medlemsstaterna av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person ...”

19 I artikel 2 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

...

b) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om internationellt skydd i den mening som avses i artikel 2 h i direktiv 2011/95...

...

d) *prövning av ansökan om internationellt skydd*: alla de prövningsåtgärder, beslut eller avgöranden som ankommer på de behöriga myndigheterna rörande en ansökan om internationellt skydd enligt direktiv 2013/32... och direktiv 2011/95..., med undantag för förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat i enlighet med denna förordning.

...”

20 I artikel 3.1 i samma förordning föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska pröva varje ansökan om internationellt skydd som lämnas in av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som är tillämplig på någon av medlemsstaternas territorium, inklusive vid gränsen eller i transitområden. Ansökan ska prövas av en enda medlemsstat, som ska vara den medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III fastställs som ansvarig.”

21 I artiklarna 4 och 5 i Dublin III-förordningen föreskrivs en rätt till information för sökande av internationellt skydd respektive regler för genomförandet av intervjun med sökanden.

22 Artikel 17.1 första och andra styckena i denna förordning har följande lydelse:

”Genom undantag från artikel 3.1 får varje medlemsstat besluta att pröva en ansökan om internationellt skydd som den har mottagit från en tredjelandsmedborgare eller en statslös person, även om det inte föreligger någon sådan skyldighet enligt de kriterier som anges i denna förordning.

Den medlemsstat som beslutar att pröva en ansökan om internationellt skydd enligt denna punkt ska bli ansvarig medlemsstat och ska påta sig de skyldigheter som följer av detta ansvar. ...”

23 Artikel 20.1 i nämnda förordning har följande lydelse:

”Förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat ska inledas när en ansökan om internationellt skydd första gången lämnas in i en medlemsstat.”

24 Artikel 27 i Dublin III-förordningen anger de rättsmedel som en sökande av internationellt skydd förfogar över i samband med tillämpningen av denna förordning.

Bulgarisk rätt

25 I Bulgarien regleras prövningen av ansökningar om internationellt skydd i Zakon za bezhantsite ubezhishteto (lag om asyl och flyktingar), i den lydelse som offentliggjordes i DV nr 103 av den 27 december 2016) (nedan kallad ZUB).

26 I artikel 6.1 ZUB föreskrivs följande:

”De befogenheter som följer av denna lag ska utövas av tjänstemän vid den statliga flyktingmyndigheten. De fastställer alla relevanta fakta och omständigheter i förfarandet för beviljande av internationellt skydd och hjälper de utlänningar som ansöker om sådant skydd.”

27 Artiklarna 8 och 9 ZUB avser flyktingstatus i Bulgarien och humanitär status.

28 I artikel 67 bis.2 ZUB föreskrivs följande:

”Det förfarande som anges i detta avsnitt inleds

1. genom beslut av den myndighet vid vilken intervjuerna äger rum, om det har visats att ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd ligger hos en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

2. på begäran av inrikesministeriet och den statliga myndigheten för landets säkerhet angående utlänningens olagliga vistelse i Republiken Bulgarien.

3. på begäran om övertagande eller återtagande av utlänningen.”

29 Artikel 68 ZUB har följande lydelse:

”Det ordinarie förfarandet inleds

1) genom registrering av utlänningen efter det att vederbörande har inlämnat en ansökan om internationellt skydd.

...

2) När Republiken Bulgarien anges vara ansvarig för eller har övertagit ansvaret för en utlänning ..., inleds det förfarande som föreskrivs i detta avsnitt genom registreringen av utlänningen vid den statliga flyktingmyndigheten efter överföringen av personen i fråga.

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

30 Bahtiyar Fathi, som är en iransk medborgare av kurdiskt ursprung, ansökte den 1 mars 2016, hos DAB, om internationellt skydd. Till stöd för ansökan åberopade han att han hade utsatts för förföljelse av de iranska myndigheterna på religiösa grunder och, i synnerhet, med anledning av att han hade konverterat till kristendomen vid årsskiftet 2008/2009.

31 I samband med att han intervjuades av de bulgariska myndigheterna uppgav Bahtiyar Fathi att han haft en

olaglig parabolantenn med hjälp av vilken han tagit emot den olagliga kristna kanalen ”Nejat TV” och att han, vid ett tillfälle, per telefon hade deltagit i ett direktsänt TV-program. Till stöd härför företedde Bahtiyar Fathi för nämnda myndigheter en skrivelse från Nejat TV, av den 29 november 2012. Bahtiyar Fathi åberopade också att han hade ägt en bibel på ett språk som han förstod och att han hade tagit kontakt med andra kristna i samband med möten, men att han inte var medlem i något religiöst samfund.

32 I september 2009 hölls han i förvar under två dagar av den iranska underrättelsetjänsten som ställde frågor om hans deltagande i det ovannämnda TV-programet. Under tiden i förvar tvingades han erkänna att han hade konverterat till kristendomen.

33 DAB avslog Bahtiyar Fathis ansökan om internationellt skydd genom beslut av den 20 juni 2016. DAB bedömde att ansökan saknade grund eftersom Bahtiyar Fathis redogörelse var motsägelsefull i flera avseenden och det inte hade visats att förföljelse förekom eller att en risk för förföljelse i framtiden förelåg, eller att det fanns en risk för dödsstraff. DAB ansåg vidare, mot bakgrund av att sökandens hela berättelse bedömdes vara osannolik, att handlingen av den 29 november 2012, som Bahtiyar Fathi hade lagt fram för att styrka sin konvertering till kristendomen, var en förfälskning.

34 Bahtiyar Fathi yrkade upphävande av detta beslut vid den hänskjutande domstolen, Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien). Bahtiyar Fathi gjorde gällande att DAB hade felbedömt den handling som avses i föregående punkt, av vilken det framgick att han hade konverterat till kristendomen. Han anser också att DAB inte tagit tillräcklig hänsyn till uppgifterna om att ”islamisk lag om apostasi” (lag om avsvärjelse) föreskriver dödsstraff för sådan konvertering vilken betraktas som omvändningspropaganda, ”fiendskap mot Gud” och ”förolämpning av Profeten”. Den hänskjutande domstolen har angett att Bahtiyar Fathi har kurdiskt ursprung, men att hans problem i Iran har orsakats av hans förbindelser med kristna och hans konvertering till kristendomen.

35 Vad gäller situationen för kristna i Iran, har den hänskjutande domstolen angett att det har rapporterats att den iranska regeringen har låtit avrätta minst 20 personer vilka hade åtalats för ”fiendskap mot Gud”, bland vilka ett antal kurdiska sunnimuslimer ingick. Enligt en rapport från Förenta nationerna (FN) av den 15 april 2015 har personer som nyligen konverterat till kristendomen i Iran dömts till ett års fängelse och två års förbud mot att lämna landet.

36 Bahtiyar Fathi har anfört att han ska erkännas som flykting på grund av sin religiösa tillhörighet och att principen enligt vilken tvivel ska gynna sökanden ska tillämpas med avseende på bevisen för de relevanta omständigheterna.

37 Mot denna bakgrund beslutade Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Följer det av artikel 3.1 i [Dublin III-förordningen], tolkad mot bakgrund av skäl 12 och artikel 17 i samma förordning, att en medlemsstat får anta ett beslut som utgör en prövning av ansökan om internationellt skydd, i den mening som avses i artikel 2 d i nämnda förordning, som har lämnats in i nämnda medlemsstat, utan att det i beslut uttryckligen har fastställts att denna medlemsstat är ansvarig enligt kriterierna i förordningen när det inte finns några uppgifter som talar för ett undantag enligt artikel 17 i förordningen i det enskilda fallet?

2) Följer det av artikel 3.1 andra meningen i [Dublin III-förordningen], tolkad mot bakgrund av skäl 54 i direktiv 2013/32, att det i en sådan situation som den i det nationella målet vid en ansökan om internationellt skydd i den mening som avses i artikel 2 b i denna förordning, såvida inte något undantag görs enligt artikel 17.1 i nämnda förordning, krävs att medlemsstaten antar ett beslut i vilket den åtar sig att pröva ansökan enligt kriterierna i förordningen, varvid detta beslut grundar sig på slutsatsen att bestämmelserna i [Dublin III-förordningen] är tillämpliga på sökanden?

3) Ska artikel 46.3 i direktiv 2013/32 tolkas så, att domstolen vid ett överklagande av ett beslut att neka internationellt skydd måste bedöma huruvida bestämmelserna i [Dublin III-förordningen], i enlighet med skäl 54 i direktivet, är tillämpliga på sökanden om medlemsstaten inte uttryckligen har fastställt att den är ansvarig för prövningen av ansökan om internationellt skydd enligt kriterierna i förordningen? Ska man mot bakgrund av skäl 54 i direktiv 2013/32 utgå från att sökandens rättsliga situation, om det inte finns några uppgifter som talar för en tillämpning av artikel 17 i [Dublin III-förordningen] och ansökan om internationellt skydd har prövats av den medlemsstat till vilken den har riktats på grundval av direktiv 2011/95, faller under förordningens

tillämpningsområde även när medlemsstaten inte uttryckligen har fastställt sitt ansvar enligt kriterierna i förordningen?

4) Följer det av artikel 10.1 b i direktiv 2011/95 att det i en sådan situation som den i det nationella målet föreligger skäl till förföljelse på grund av religion när sökanden inte har ingett förklaringar och handlingar med avseende på samtliga beståndsdelar i definitionen av begreppet religion i den mening som avses i den bestämmelsen, som är av grundläggande betydelse för den berörda personens tillhörighet till en viss religion?

5) Följer det av artikel 10.2 i direktiv 2011/95 att det föreligger skäl till förföljelse vilka grundar sig på religion, i den mening som avses i artikel 10.1 b i nämnda direktiv, när sökanden i en sådan situation som den i det nationella målet gör gällande att denne förföljs på grund av sin religionstillhörighet, men inte har ingett några förklaringar eller bevis med avseende på omständigheter som är karaktäristiska för en persons tillhörighet till en viss religion och som skulle kunna utgöra grund för aktörer som utövar förföljelse att anta att den berörda personen tillhör denna religion – däribland omständigheter som har samband med utförandet av religiösa handlingar eller underlåtenhet att utföra sådana handlingar eller med religiösa åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom en trosinriktning?

6) Följer det av artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2011/95, tolkad mot bakgrund av artiklarna 18 och 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, och begreppet ”religion” i den mening som avses artikel 10.1 b i detta direktiv att i en sådan situation som den i det nationella målet

a) omfattar begreppet ”religion” i den mening som avses i unionsrätten inte några handlingar som anses vara straffbara enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning? Kan sådana handlingar som anses straffbara i sökandens ursprungsland utgöra förföljelse?

b) Kan begränsningar som har fastställts för att skydda andra människors rättigheter och friheter och den allmänna ordningen i sökandens ursprungsland anses tillåtna mot bakgrund av förbudet mot omvändelse och förbudet mot handlingar som strider mot den religion på vilken lag- och förordningsbestämmelser i detta land grundar sig? Utgör nämnda förbud i sig sådan förföljelse som avses i de angivna direktivbestämmelserna om ett åsidosättande av dessa bestraffas med döden, även om dessa lagar inte uttryckligen riktar sig mot en viss religion?

7) Följer det av artikel 4.2 i direktiv 2011/95, tolkad mot bakgrund av artikel 4.5 b i samma direktiv, artikel 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 46.3 i direktiv 2013/32, att i en sådan situation som den i det nationella målet ska bedömningen av sakuppgifter och omständigheter göras enbart på grundval av de förklaringar och de handlingar som sökanden har gett in, men att det kan krävas att de beståndsdelar som fattas med avseende på begreppet ”religion”, i den mening som avses i artikel 10.1 b i nämnda direktiv, styrks om

– ansökan om internationellt skydd utan dessa uppgifter ska avslås med anledning av att den är ogrundad i den mening som avses i artikel 32 jämförd med artikel 31.8 e i direktiv 2013/32, och

– det i nationell lagstiftning föreskrivs att den behöriga myndigheten ska fastställa alla omständigheter som är relevanta för prövningen av ansökan om internationellt skydd och domstolen, vid ett överklagande av avslagsbeslutet, måste ange att den berörda personen varken har åberopat eller ingivit någon bevisning?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

38 Inledningsvis bör det påpekas att den hänskjutande domstolen, i skälen i begäran om förhandsavgörande, har angett att överklagandet vid den är riktat mot det beslut genom vilket DAB avslog Bahtiyar Fathis ansökan om internationellt skydd i sak.

39 I detta sammanhang understryker nämnda domstol att ansökan, efter det att den hade ingetts, registrerades och att Bahtiyar Fathi personligen intervjuades vid två tillfällen. Den hänskjutande domstolen har tillagt att, rent formellt, prövades ansökan om internationellt skydd endast i sak. Något uttryckligt beslut, på grundval av artikel 3.1 i Dublin III-förordningen, om att ansökan skulle prövas av Republiken Bulgarien i egenskap av medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III fastställs som ansvarig, antogs inte. Nämnda domstol undrar därför om Dublin III-förordningen är tillämplig på alla ansökningar om internationellt skydd som lämnas in på en medlemsstats

territorium eller endast på förfaranden för överföring av personer som ansöker om internationellt skydd.

40 Nämnda domstol har i detta avseende preciserat att vid den tidpunkt då Bahtiyar Fathi ingav sin ansökan om internationellt skydd var artikel 67 bis ZUB i kraft. Enligt detta lagrum ska förfarandet för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen av en ansökan om internationellt skydd inledas genom beslut av den myndighet vid vilken intervjuerna äger rum, ”om det har visats att ansvaret för att pröva ansökan om internationellt skydd ligger hos en annan medlemsstat i Europeiska unionen”.

41 Eftersom det inte hade visats att ansvaret för att pröva Bahtiyar Fathis ansökan om internationellt skydd låg hos en annan medlemsstat i Europeiska unionen inledde DAB det ”ordinarie förfarandet” för att pröva ansökan i sak, i enlighet med artikel 68.1 ZUB. Den hänskjutande domstolen har varken angett att Bahtiyar Fathi inte informerades om inledandet av detta förfarande eller att han har gjort några invändningar i detta avseende.

42 Under dessa omständigheter konstaterar EU-domstolen att den hänskjutande domstolen, genom sin första och andra fråga, vilka ska prövas tillsammans, önskar få klarhet i huruvida artikel 3.1 i Dublin III-förordningen, i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, ska tolkas så, att myndigheterna i en medlemsstat inte får pröva en ansökan om internationellt skydd i sak, i den mening som avses i artikel 2 d i denna förordning, när dessa myndigheter inte uttryckligen i beslut har fastställt att denna medlemsstat är ansvarig för en sådan prövning enligt kriterierna i förordningen.

43 Det ska inledningsvis påpekas att enligt artikel 1 i denna förordning fastställs i förordningen kriterier och mekanismer för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som lämnats in i en av medlemsstaterna av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person. I artikel 2 b i nämnda förordning definieras, med avseende på tillämpningen av förordningen, en ”ansökan om internationellt skydd” som en ansökan om internationellt skydd i den mening som avses i artikel 2 h i direktiv 2011/95. Enligt den sistnämnda bestämmelsen avses med en sådan ansökan ”en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande”.

44 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att syftet med tredjelandsmedborgaren Bahtiyar Fathis ansökan, vilken avslogs av DAB, var att få flyktingstatus eller humanitärt skydd, vilket motsvarar status som subsidiärt skyddsbehövande, i enlighet med artikel 8 respektive artikel 9 ZUB. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 14 i sitt förslag till avgörande innebär detta att Bahtiyar Fathis ansökan, i egenskap av ansökan från en tredjelandsmedborgare inlämnad i Bulgarien, omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning, i enlighet med artikel 1 häri.

45 Enligt artikel 3.1 i Dublin III-förordningen ska en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person lämnar in i en av medlemsstaterna, oavsett vilken, i princip prövas av en enda medlemsstat, nämligen den medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III i den förordningen fastställs som ansvarig. I kapitel IV i Dublin III-förordningen anges tydligt ett antal situationer i vilka en medlemsstat genom undantag från dessa kriterier kan anses som ansvarig för att pröva en sådan ansökan.

46 En medlemsstat i vilken en ansökan om internationellt skydd lämnats in är dessutom skyldig att följa de förfaranden som föreskrivs i kapitel VI i samma förordning för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvar för att pröva ansökan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 58).

47 Bland bestämmelserna i kapitel VI i Dublin III-förordningen föreskriver artikel 20.1 att förfarandet för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret enligt denna förordning ska inledas ”när en ansökan om internationellt skydd första gången lämnas in i en medlemsstat”.

48 De mekanismer som har införts genom Dublin III-förordningen för att samla in alla de uppgifter som behövs i samband med det förfarandet ska således tillämpas så snart som ansökan om internationellt skydd har lämnats in. Det föreskrivs dessutom uttryckligen i artikel 4.1 i nämnda förordning att det är först efter det att en sådan ansökan har lämnats in som sökanden bland annat ska underrättas om kriterierna för fastställande av ansvarig medlemsstat, om anordnandet av en personlig intervju och om möjligheten att lämna information till de behöriga myndigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 juli 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punkterna 86 och 87).

49 Sålös generaladvokaten har påpekatt i punkt 20 i sitt förslag till avgörande framgår det i förevarande fall inte av beslutet om hänskjutande att de bulgariska myndigheterna inte fastställde sin behörighet på grundval av de kriterier som föreskrivs i Dublin III-förordningen efter att ha konstaterat att ansvaret för prövningen av ansökan om internationellt skydd inte åvilade en annan medlemsstat enligt artikel 67 bis ZUB. De tvivel som den hänskjutande domstolen har gett uttryck för på denna punkt i begäran om förhandsavgörande avser nämligen endast det faktum att något uttryckligt beslut inte antagits av den behöriga bulgariska myndigheten efter ett förfarande för att fastställa ansvarig medlemsstat.

50 För att besvara frågan huruvida nämnda förfarande, i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, måste avslutas genom ett uttryckligt beslut i vilket det, på grundval av de kriterier som föreskrivs i nämnda förordning, fastställs att medlemsstaten ansvarar för en sådan prövning, är det nödvändigt att beakta inte bara lydelsen av artikel 3.1 i Dublin III-förordningen utan också det sammanhang i vilket den förekommer och systematiken med de föreskrifter i vilka bestämmelsen ingår och de mål som eftersträvas (dom av den 5 juli 2018, X, C-213/17, EU:C:2018:538, punkt 26).

51 För det första, vad gäller lydelsen av artikel 3.1 i Dublin III-förordningen, ska det påpekas att det i denna bestämmelse inte föreskrivs någon uttrycklig skyldighet för den medlemsstat i vilken ansökan om internationellt skydd inges att anta ett beslut i vilket det uttryckligen fastställs att medlemsstaten är ansvarig enligt de kriterier som anges i förordningen, ej heller anges det i bestämmelsen vilken form ett sådant beslut ska ha.

52 Vad för det andra gäller det sammanhang i vilket denna bestämmelse ingår, ska det först och främst påpekas att artikel 3.1 i Dublin III-förordningen ingår i kapitel II som rör allmänna principer och garantier för tillämpningen av denna förordning. Bland dessa garantier, vilka ska respekteras av den medlemsstat som genomför förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, ingår sökandens rätt till information, vilken föreskrivs i artikel 4 i nämnda förordning. Denna rätt till information gäller inte endast med avseende på kriterierna för fastställande av ansvarig medlemsstat, rangordningen mellan dessa kriterier under de olika stegen i förfarandet och förfarandets längd, utan även med avseende på den omständigheten att en ansökan om internationellt skydd som har lämnats in i en medlemsstat kan leda till att denna medlemsstat blir ansvarig enligt denna förordning, även om detta ansvar inte grundar sig på dessa kriterier.

53 Vidare föreskrivs det specifikt i artikel 17.1 i Dublin III-förordningen, som har rubriken ”Diskretionär bedömning”, att genom undantag från artikel 3.1 får varje medlemsstat besluta att pröva en ansökan om internationellt skydd som den har mottagit från en tredjelandsmedborgare, även om det inte föreligger någon sådan skyldighet enligt de kriterier som anges i denna förordning. En sådan medlemsstat blir följaktligen ansvarig medlemsstat och åtar sig de skyldigheter som följer av detta ansvar. EU-domstolen har anfört att denna möjlighet infördes i syfte att ge varje medlemsstat rätt att själv, på grundval av politiska, humanitära eller praktiska överväganden, bestämma om den ska pröva en ansökan om internationellt skydd trots att den inte är ansvarig enligt nämnda kriterier (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 maj 2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, punkt 37).

54 I avdelning IV, som har rubriken ”Rättssäkerhetsgarantier”, i kapitel VI i Dublin III-förordningen, föreskrivs slutligen att om ett beslut om överföring av den sökande antas ska den berörda personen meddelas härom. Den berörda personen ska även informeras om tillgängliga rättsmedel. Denna förordning innehåller däremot inte, om man bortser från de garantier som föreskrivs i artiklarna 4 och 5, några sådana särskilda förfarandegarantier när, såsom är fallet i det nationella målet, den medlemsstat som ska avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig drar slutsatsen att det inte finns något behov av att överföra en sökande till en annan medlemsstat med beaktande av att det inte har visats att ansvaret för att pröva ansökan åligger en annan medlemsstat och att den medlemsstat som fastställer detta, på grundval av kriterierna i denna förordning, ansvarar för prövningen av ansökan om internationellt skydd.

55 För det tredje ingår bland de mål som eftersträvas med Dublin III-förordningen målet att införa organisatoriska bestämmelser som reglerar förhållandena mellan medlemsstaterna i syfte att fastställa ansvarig medlemsstat och, vilket framgår av skälen 4 och 5 i förordningen, göra det möjligt att snabbt avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig, i syfte att säkerställa faktisk tillgång till förfaranden för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att behandla ansökningar om internationellt skydd skyndsamt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 57).

56 Mot bakgrund av dessa överväganden avseende lydelse, sammanhang och ändamålsenlighet ska den första och andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.1 i Dublin III-förordningen ska, i en sådan situation som den som är

aktuell i det nationella målet, tolkas så, att den inte utgör hinder för att myndigheterna i en medlemsstat prövar en ansökan om internationellt skydd i sak, i den mening som avses i artikel 2 d i denna förordning, när dessa myndigheter inte uttryckligen i beslut har fastställt att denna medlemsstat är ansvarig för en sådan prövning enligt kriterierna i förordningen.

Den tredje frågan

57 EU-domstolen noterar inledningsvis att den hänskjutande domstolen har uppgett att Bahtiyar Fathi vid den hänskjutande domstolen överklagat DAB:s beslut att i sak avslå hans ansökan om internationellt skydd, samt att den är behörig att genomföra den prövning som avses i artikel 46.3 i direktiv 2013/32. Den hänskjutande domstolen har tillagt att den, enligt nationell rätt, är skyldig att pröva huruvida förfarandet för att anta nämnda beslut har följts.

58 Den hänskjutande domstolen konstaterar i detta avseende att det framgår av skäl 54 i direktiv 2013/32 att detta direktiv bör vara tillämpligt på sökande som omfattas av Dublin III -förordningen ”utöver och utan att det påverkar bestämmelserna i denna förordning”.

59 Den hänskjutande domstolen undrar därför om den, i egenskap av domstol i första instans vid vilken ett beslut om att inte bevilja internationellt skydd överklagats, är skyldig att ex officio kontrollera att kriterierna och mekanismerna för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd enligt Dublin III-förordningen har iakttagits.

60 Under dessa omständigheter konstaterar EU-domstolen att den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga för att få klarhet i huruvida artikel 46.3 i direktiv 2013/32, i en sådan situation som den i det nationella målet, ska tolkas så, att när en sökande av internationellt skydd överklagar ett beslut genom vilket sökandens ansökan fastställts vara ogrundad, är den behöriga domstolen i en medlemsstat skyldig att ex officio pröva om kriterierna och mekanismerna för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan enligt Dublin III-förordningen har tillämpats korrekt.

61 Såsom framgår av artikel 46.1 a i direktiv 2013/32, jämförd med artikel 2 b i samma direktiv, ska medlemsstaterna se till att sökande av internationellt skydd har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot bland annat beslut om att en ansökan om skydd är ogrundad, där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande.

62 I artikel 46.3 i direktivet definieras räckvidden av den rätt till ett effektivt rättsmedel som sökande av internationellt skydd måste ha mot beslut om deras ansökningar. I nämnda lagrum anges att medlemsstaterna, i syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1, ska se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95, åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid en domstol i första instans.

63 EU-domstolen har anfört att det finns anledning att tolka uttrycket ”se till att ett effektivt rättsmedel medför en full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna” så, att medlemsstaterna enligt artikel 46.3 i direktiv 2013/32 är skyldiga att utforma sin nationella rätt på ett sådant sätt att handläggningen av de överklaganden som avses innefattar en domstolsprövning av samtliga faktiska och rättsliga omständigheter, vilka gör det möjligt för domstolen att göra en aktuell prövning av det enskilda fallet (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 110)

64 Uttrycket ”aktuellt behov” lyfter härvidlag fram skyldigheten för domstolen att göra en bedömning som, i förekommande fall, beaktar nya omständigheter som har kommit fram efter antagandet av det överklagade beslutet. Adjektivet ”full” som anges i artikel 46.3 i direktiv 2013/32 bekräftar att domstolen är skyldig att pröva de omständigheter som den beslutande myndigheten har beaktat eller skulle ha kunnat beakta (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkterna 111 och 113).

65 Såsom EU-domstolen också har påpekat ska den skyldighet som föreskrivs i artikel 46.3 i direktiv 2013/32 följaktligen tolkas mot bakgrund av hela förfarandet för prövning av ansökningarna om internationellt skydd som regleras genom direktivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 juli 2017, Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 42), eftersom de rättsmedel vilka specifikt föreskrivs inom ramen för tillämpningen av Dublin III-förordningen avses i artikel 27 däri, vilket även framgår av skäl 19 i samma förordning.

66 Sålösom framgår av bland annat skål 12 i direktiv 2013/32 är det främsta syftet med detta direktiv att ytterligare utveckla miniminormerna för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd i medlemsstaterna.

67 Det är riktigt att det i skål 54 i direktiv 2013/32 anges att detta direktiv bör vara tillämpligt på sökande som omfattas av Dublin III-förordningen utöver, och utan att det påverkar, tillämpningen av den förordningen.

68 Det går emellertid inte att av detta sluta sig till att den behöriga domstolen i en medlemsstat, när en sökande av internationellt skydd, med stöd av artikel 46.1 i direktiv 2013/32, överklagat ett beslut i vilket sökandens ansökan om internationellt skydd fastställts vara ogrundad, är skyldig att ex officio kontrollera att kriterierna och mekanismerna för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd enligt Dublin III-förordningen har tillämpats korrekt.

69 För det första framgår det nämligen uttryckligen av skål 53 i direktiv 2013/32 att detta direktiv inte behandlar förfaranden mellan medlemsstater i enlighet med Dublin III-förordningen.

70 För det andra föreskrivs i artikel 2 d i Dublin III-förordningen att med ”prövning av ansökan om internationellt skydd” avses i förordningen ”alla de prövningsåtgärder, beslut eller avgöranden som ankommer på de behöriga myndigheterna rörande en ansökan om internationellt skydd enligt direktiv [2013/32] och direktiv [2011/95], med undantag för förfarandena för att fastställa ansvarig medlemsstat i enlighet med denna förordning”.

71 Av detta följer, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 38 i sitt förslag till avgörande, att det inte ankommer på den nationella domstol vid vilken ett överklagande getts in mot ett beslut som antagits vid utgången av förfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd, såsom den definieras i bestämmelsen, att ex officio pröva huruvida förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat enligt Dublin III-förordningen har tillämpats på ett korrekt sätt.

72 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 46.3 i direktiv 2013/32 ska, i en sådan situation som den i det nationella målet, tolkas så, att när en sökande av internationellt skydd överklagar ett beslut genom vilket sökandens ansökan fastställts vara ogrundad, är den behöriga domstolen i en medlemsstat inte skyldig att ex officio pröva om kriterierna och mekanismerna för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan enligt Dublin III-förordningen har tillämpats korrekt.

Den fjärde, den femte och den sjunde frågan

73 I sin begäran om förhandsavgörande har den hänskjutande domstolen anförat att sökanden av internationellt skydd i det nationella målet betraktar sig som kristen, utan att identifiera sig som medlem i ett traditionellt religiöst samfund, och att han inte åberopat några omständigheter eller gjort några uttalanden på grundval av vilka det kan fastställas huruvida och på vilket sätt han utövar sin religion. Den hänskjutande domstolen har vidare angett att det är oklart huruvida sökandens trosuppfattningar kräver att han agerar i det offentliga rummet och huruvida sökandenas uttalanden räcker för att hans trosuppfattningar ska anses utgöra en religion, i den mening som avses i artikel 10.1 b i direktiv 2011/95. Det är emellertid enbart med hänsyn till offentliga handlingar kopplade till den kristna religionen som den aktör som utövar förföljelse kan koppla samman en sökande av internationellt skydd med denna religion.

74 Den hänskjutande domstolen har även påpekat att artikel 32.2 i direktiv 2013/32, jämförd med artikel 31.8 e i samma direktiv, gör det möjligt att avslå en ansökan om internationellt skydd såsom uppenbart ogrundad om villkoren i dessa bestämmelser är uppfyllda. Enligt nämnda domstol får emellertid inte bristfällig handläggning från myndighetens sida leda till att det inte klarläggs vilka omständigheter som leder till att en ansökan om internationellt skydd bedöms vara uppenbart ogrundad.

75 I förevarande mål omfattas emellertid, enligt den hänskjutande domstolen, de omständigheter som visar att beståndsdelarna i begreppet ”religion”, i den mening som avses i artikel 10.1 b i direktiv 2011/95, föreligger, av rätten till skydd för privatlivet. EU-domstolen har fastställt att bevis för vissa aspekter av privatlivet inte får krävas i samband med ansökningar om internationellt skydd. Det torde därför vara nödvändigt att klargöra huruvida det är lagenligt att ställa frågor till sökanden, vid prövningen av hans ansökan, om sökandens utövande av sin trosuppfattning eller agerande i religiöst hänseende, på vilka ansökan om internationellt skydd grundar sig.

76 Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt den fjärde, den femte och den sjunde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 10.1 b i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att en sökande av internationellt skydd som till stöd för sin ansökan åberopar en risk för förföljelse på grund av religion måste – för att underbygga sina påståenden om religiös övertygelse – uttala sig om eller förete handlingar i fråga om alla beståndsdelar av begreppet ”religion” som avses i denna bestämmelse.

77 Enligt artikel 10.1 b i direktiv 2011/95 ska ”medlemsstaterna ... ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelse: ... Begreppet religion ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosinriktning”.

78 EU-domstolen har redan fastställt, i fråga om tolkningen av direktiv 2004/83, att denna bestämmelse ger en bred definition av begreppet ”religion”, där samtliga av dess beståndsdelar innefattas, oavsett om de är offentliga eller privata, utövas enskilt eller tillsammans med andra (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 september 2012, Y och Z, C-71/11 och C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 63).

79 Det framgår tydligt av denna bestämmelses ordalydelse, och i synnerhet av användningen av uttrycket ”särskilt”, att definitionen av begreppet ”religion” i bestämmelsen endast ger en icke uttömmande förteckning över faktorer som kännetecknar begreppet i samband med en ansökan om internationellt skydd som grundar sig på fruktan för förföljelse på grund av religion.

80 I synnerhet, såsom framgår av denna definition, omfattar begreppet ”religion” dels teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, vilket med beaktande av hur allmängiltiga de använda uttrycken är understryker att det omfattar både ”traditionella” och andra trosuppfattningar, dels deltagande, ensam eller i grupp, eller avsaknad av deltagande i religiösa ceremonier, vilket innebär att den omständigheten att en person inte tillhör en religiös grupp inte i sig kan vara avgörande vid bedömningen av detta begrepp.

81 Vad för övrigt avser begreppet ”religion” i artikel 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), vilket, såsom framgår av skäl 16 i direktiv 2011/95, också ska beaktas vid tolkningen av detta direktiv, har EU-domstolen betonat att det ska ges en vid betydelse och omfatta såväl *forum internum*, det vill säga att ha övertygelser, som *forum externum*, det vill säga att offentligt utöva sin religiösa tro, då religion kan komma till uttryck på båda dessa sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 maj 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen m.fl., C-426/16, EU:C:2018:335, punkt 44, samt dom av den 10 juli 2018, Jehovan todistajat, C-25/17, EU:C:2018:551, punkt 47 och där angiven rättspraxis).

82 Mot bakgrund av dessa omständigheter kan det inte krävas att en sökande av internationellt skydd, som åberopar en risk för förföljelse på grund av religion, i syfte att styrka sin trosuppfattning, lämnar förklaringar eller företer handlingar i fråga om varje enskild del som omfattas av artikel 10.1 b i direktiv 2011/95.

83 Såsom generaladvokaten också har påpekat i punkterna 43 och 44 i sitt förslag till avgörande ska de handlingar som myndigheterna i sökandens ursprungsland kan tänkas begå mot sökanden på grund av religion, för det fall sökanden återvänder dit, bedömas med hänsyn till deras svårhetsgrad. De kan därför, mot bakgrund av detta kriterium, betraktas som ”förföljelse” utan att det är nödvändigt att de påverkar var och en av beståndsdelarna i begreppet religion.

84 Sökanden måste likväl i vederbörlig ordning styrka uppgifterna om att han har konverterat. Uttalanden om trosövertygelse eller tillhörighet till ett religiöst samfund kan i sig bara utgöra utgångspunkten i processen för att bedöma fakta och omständigheter enligt artikel 4 i direktiv 2011/95 (se, analogt, dom av den 2 december 2014, A m.fl., C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punkt 49, samt dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 28).

85 Det framgår av själva lydelsen i artikel 4.1 i detta direktiv att medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd (se, analogt, dom av den 2 december 2014, A m.fl., C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, punkt 50).

86 Inom ramen för de kontroller som utförs av de behöriga myndigheterna enligt artikel 4 i nämnda direktiv ska

uppgifter som en sökande av internationellt skydd har lämnat vilka inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis endast beaktas om de kumulativa villkoren i artikel 4.5 a–e i det direktivet är uppfyllda.

87 Bland dessa villkor ingår att sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och inte strider mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende samt att sökandens allmänna trovärdighet är fastställd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 33). I förekommande fall ska den behöriga myndigheten även beakta de förklaringar som har lämnats till varför relevanta faktorer saknas samt den sökandes allmänna trovärdighet (dom av den 25 januari 2018, F., C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 41 och där angiven rättspraxis).

88 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 47 i sitt förslag till avgörande ska, i samband med ansökningar om internationellt skydd som grundas på rädsla för förföljelse på religiösa grunder, hänsyn tas inte enbart till den sökandes individuella ställning och personliga förhållanden, utan även till sökandens trosuppfattningar och omständigheterna kring anammandet av desamma, hur sökanden förstår och utövar sin tro eller ateism, sökandens inställning till doktrin, ritualer eller föreskrifter som har samband med den religion som sökanden säger sig tillhöra eller önskar lämna, personens eventuella roll i spridandet av tron eller en kombination av religiösa faktorer och faktorer som har att göra med identitet, etnisk tillhörighet eller kön.

89 Slutligen, vad avser de tvivel som den hänskjutande domstolen har gett uttryck för med avseende på möjligheten att framlägga bevis för vissa aspekter av privatlivet inom ramen för ansökningar om internationellt skydd, konstaterar EU-domstolen att även om den, i domen av den 2 december 2014, A m.fl. (C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406), bedömde att de metoder som de behöriga myndigheterna använder för att bedöma de uppgifter och skriftliga eller andra bevis som har åberopats till stöd för sådana ansökningar måste vara förenliga med rätten till respekt för privatlivet och familjelivet, så rörde nämnda dom specifikt detaljerade förhör om den sökandens sexuella vanor, vilka verkligen omfattas av personens intima sfär. Den hänskjutande domstolen har emellertid inte anfört några liknande överväganden i målet vid den nationella domstolen.

90 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fjärde, den femte och den sjunde frågan besvaras enligt följande. Artikel 10.1 b i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att en sökande av internationellt skydd som till stöd för sin ansökan åberopar en risk för förföljelse på grund av religion måste inte – för att underbygga sina påståenden om religiös övertygelse – uttala sig om eller förete handlingar i fråga om alla beståndsdelar av begreppet ”religion” som avses i denna bestämmelse. Det ankommer emellertid på sökanden att på ett trovärdigt sätt underbygga sina påståenden genom att åberopa omständigheter vilka gör det möjligt för den behöriga myndigheten att förvissa sig om riktigheten av dessa.

Den sjätte frågan

91 Den hänskjutande domstolen har angett att enligt de uppgifter som lämnats till den föreskriver ”islamisk lag om apostasi” (lag om avsvärjelse) i Iran dödsstraff för iranska medborgare som byter religionstillhörighet, vilket betraktas som omvändningspropaganda, ”fiendskap mot Gud” och ”förolämpning av Profeten”. Den hänskjutande domstolen har tillagt att även om denna lagstiftning inte specifikt hänvisar till den kristna tron, har personer som har konverterat till kristendomen i Iran dömts till ett års fängelse och två års förbud mot att lämna landet. I det nationella målet grundar sig Bahtiyar Fathis ansökan om internationellt skydd på den förföljelse som han utsätts för till följd av sådan konvertering.

92 Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt den sjätte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att förbudet mot att agera på ett sätt som strider mot statsreligionen i ursprungslandet för den sökande av internationellt skydd, vilket om det inte respekteras leder till döds- eller fängelsestraff, kan utgöra ”förföljelse” i den mening som avses i denna artikel.

93 Enligt artikel 9.1 i direktiv 2011/95 ska handlingar – för att betraktas som ”förföljelse” enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen – vara tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europakonventionen, eller en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt. I enlighet med artikel 9.2 b och c i nämnda direktiv kan ”förföljelse”, i den mening som avses i punkt 1 i denna artikel, bland annat ta sig uttryck i ”rättsliga, administrativa, polisära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt” och ”åtal eller straff som är

oproportionerliga eller diskriminerande”.

94 Såsom EU-domstolen framhållit, följer det av ordalydelsen i artikel 9.1 i nämnda direktiv att förekomsten av en ”allvarlig överträdelse” av religionsfriheten, som påverkar den berörda personen på ett väsentligt sätt, är en förutsättning för att de ifrågavarande handlingarna ska anses utgöra förföljelse (dom av den 5 september 2012, Y och Z, C-71/11 och C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 59).

95 Detta krav är uppfyllt om sökanden av internationellt skydd, på grund av utövandet av denna frihet i sitt ursprungsland, löper en verklig risk bland annat för att en sådan aktör som anges i artikel 6 i direktivet åtalas eller utsätter denne för omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 september 2012, Y och Z, C-71/11 och C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 67).

96 I förevarande fall ska det konstateras att den omständigheten att det i sådana bestämmelser som den lag om apostasi som är i fråga i det nationella målet föreskrivs döds- eller fängelsestraff vid överträdelser, i sig kan utgöra ”förföljelse” i den mening som avses i artikel 9.1 i direktiv 2011/95, förutsatt att ett sådant straff faktiskt tillämpas i det ursprungsland som har antagit en sådan lagstiftning (se, analogt, dom av den 7 november 2013, X m.fl., C-199/12-C-201/12, EU:C:2013:720, punkt 56).

97 Ett sådant straff utgör nämligen ett straff som är oproportionerligt eller diskriminerande i den mening som avses i artikel 9.2 c i detta direktiv (se, analogt, dom av den 7 november 2013, X m.fl., C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, punkt 57).

98 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 61 i sitt förslag till avgörande ankommer det på myndigheterna i de medlemsstater som är behöriga att pröva ansökningar om internationellt skydd att – i ärenden som rör kriminalisering av handlingar som är kopplade till utövandet av religionsfriheten – på grundval av sökandens förklaringar och eventuella handlingar som han eller hon har åberopat, eller på grundval av information från tillförlitliga källor, pröva huruvida det döds- eller fängelsestraff som föreskrivs i lagstiftningen i den sökandens ursprungsland tillämpas i praktiken. Dessa uppgifter ska följaktligen beaktas när de nationella myndigheterna bedömer huruvida den sökande verkligen hyser välgrundad fruktan för att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till ursprungslandet (se, analogt, dom av den 7 november 2013, X m.fl., C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, punkterna 59 och 60).

99 Den aspekt som den hänskjutande domstolen har tagit upp – nämligen huruvida det på detta sätt med straff förenade förbudet i ursprungslandet anses vara nödvändigt för att skydda allmän ordning eller för att skydda andras fri- och rättigheter – är således irrelevant. Vid prövningen av en ansökan om flyktingstatus ska den behöriga myndigheten fastställa om det föreligger en välgrundad fruktan för förföljelse i den mening som avses i direktiv 2011/95, varvid det saknar betydelse om den bestämmelse i ursprungslandet vilken ligger till grund för risken för förföljelse omfattas av begreppen allmän ordning eller fri- och rättigheter i det landet.

100 Vad avser artiklarna 10 och 18 i stadgan, som den hänskjutande domstolen också har hänvisat till, är det tillräckligt att påpeka att dessa bestämmelser inte tillför något ytterligare med avseende på det svar som ska ges på förevarande tolkningsfråga.

101 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den sjätte frågan besvaras enligt följande. Artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att förbudet mot att agera på ett sätt som strider mot statsreligionen i ursprungslandet för den sökande av internationellt skydd, vilket om det inte respekteras leder till döds- eller fängelsestraff, kan utgöra ”förföljelse” i den mening som avses i denna artikel, under förutsättning att myndigheterna i detta land vid överträdelser av detta förbud i praktiken påför sådana påföljder, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Rättegångskostnader

102 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) **Artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om**

kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat ska, i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, tolkas så, att den inte utgör hinder för att myndigheterna i en medlemsstat prövar en ansökan om internationellt skydd i sak, i den mening som avses i artikel 2 d i denna förordning, när dessa myndigheter inte uttryckligen i beslut har fastställt att denna medlemsstat är ansvarig för en sådan prövning enligt kriterierna i förordningen.

2) Artikel 46.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd ska, i en sådan situation som den i det nationella målet, tolkas så, att när en sökande av internationellt skydd överklagar ett beslut genom vilket sökandens ansökan fastställts vara ogrundad, är den behöriga domstolen i en medlemsstat inte skyldig att ex officio pröva om kriterierna och mekanismerna för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökan enligt förordning nr 604/2013 har tillämpats korrekt.

3) Artikel 10.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, ska tolkas så, att en sökande av internationellt skydd som till stöd för sin ansökan åberopar en risk för förföljelse på grund av religion måste inte – för att underbygga sina påståenden om religiös övertygelse – uttala sig om eller förete handlingar i fråga om alla beståndsdelar av begreppet ”religion” som avses i denna bestämmelse. Det ankommer emellertid på sökanden att på ett trovärdigt sätt underbygga sina påståenden genom att åberopa omständigheter vilka gör det möjligt för den behöriga myndigheten att förvissa sig om riktigheten av dessa.

4) Artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att förbudet mot att agera på ett sätt som strider mot statsreligionen i ursprungslandet för den sökande av internationellt skydd, vilket om det inte respekteras leder till döds- eller fängelsestraff, kan utgöra ”förföljelse” i den mening som avses i denna artikel, under förutsättning att myndigheterna i detta land vid överträdelser av detta förbud i praktiken påför sådana påföljder, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: bulgariska.